

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.11299908>

Accepted: 10.03.2024

**Kumar Bağımlılığı Tanısı Olan ve Olmayan Bireylerin Erken Dönem
Uyumsuz Şemaların Aracı Rolünün Karşılaştırılması****The Mediating Role of Early Maladaptive Schemas in Gambling and Non-
Gambling Individuals****Zeycan Dilhan BAYRAM**Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
zeycanbyrm@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2160-916X>**Meryem KARAAZİZ**Yakın Doğu Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü
meryem.karaaziz@neu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0085-612X>**Özet**

Bu araştırmanın amacı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) kumar bağımlısı olan ve olmayan bireyler arasındaki erken dönem uyumsuz şemaların aracı rolünü incelemektir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemleri içerisinde nedensel karşılaştırma modelinin kullanılmıştır. Araştırmanın grubunu 2023-2024 tarihleri arasında KKTC'de kumar bağımlısı olan ve kumar bağımlısı olmayan bireyler oluşturmaktadır. Örneklem, kumar bağımlısı 31 kişi bağımlı olmayan 69 kişi olmak üzere toplamda 100 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada, kumar bağımlısı olan ve bağımlı olmayan bireyler yer almaktadır. Örneklem, KKTC'deki casinolarda 18 yaş ve üzeri KKTC'de yaşayan kumar bağımlısı 31 bireyden ve kumar bağımlısı olmayan 69 bireyden oluşturulmuştur. Araştırmada, kumar bağımlısı bireyler için amaca dönük örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaca dönük örnekleme, belirli bir amaç veya hedef doğrultusunda, araştırmacının belirlediği kriterlere uygun katılımcıları seçtiği bir örnekleme yöntemidir(Baltacı,2018).Bu yöntem, özellikle belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmek veya belirli bir grup üzerinde yoğunlaşmak isteyen araştırmacılar tarafından kullanılır. Bağımlı olmayan bireyler için ise gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçekler arasında Sosyo-Demografik Bilgi Formu, South Oaks Kumar Tarama Testi ve Young Şema Ölçeği Kısa Formu-3 (YŞÖ-KF3) bulunmaktadır. Araştırma, kumar bağımlılığı ile erken dönem uyumsuz şemalar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulmuştur. Bulgular, kumar bağımlılığı olan bireylerin uyumsuz

şema puanlarının, bağımlılığı olmayanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, kumar bağımlılığının altında yatan psikolojik faktörleri anlamada şemaların önemli bir rol oynadığını öne sürmektedir.

Bu alanda daha fazla araştırma yapmak bu alanda daha fazla araştırma yapmak, kumar bağımlılığıyla erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişkiyi derinlemesine anlamak ve daha etkili müdahale stratejileri geliştirmek için önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kumar Bağımlılığı, Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Şema Alanları

Abstract

The aim of this study is to examine the mediating role of early maladaptive schemas between individuals who gamble and those who do not gamble in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC). In this research, the quantitative research method is utilized within the causal comparative model. The study group consists of individuals who gamble and do not gamble in the TRNC between 2023 and 2024. The sample consists of a total of 100 individuals, with 50 individuals who gamble and 50 individuals who do not gamble. The sample is comprised of individuals who gamble and those who do not gamble. The sample is drawn from individuals aged 18 and over residing in the TRNC who gamble at casinos and individuals who do not gamble, with the same age and residency criteria.

In the study, purposive sampling method is used for individuals who gamble. Random sampling method is used for individuals who do not gamble. Among the scales used in the study are Socio-Demographic Information Form, South Oaks Gambling Screen, and Young Schema Questionnaire-Short Form-3 (YSQ-SF3).

The research has found statistically significant relationships between gambling addiction and early maladaptive schemas. The findings indicate that individuals with gambling addiction have higher maladaptive schema scores compared to those without addiction. These results suggest that schemas play a significant role in understanding the psychological factors underlying gambling addiction.

Further research in this area is important to deepen the understanding of the relationship between gambling addiction and early maladaptive schemas, and to develop more effective intervention strategies.

Keywords: Gambling Addiction, Early Maladaptive Schemas, Schema Domains

1.Giriş

Kumar, insanlık tarihinde köklü bir geçmişe sahiptir ve günümüzün önemli bir sorununu oluşturan bir fenomendir (Faraji ve Dağ, 2022). İnsanlar, arkeolojik kanıtlarla belgelenen eski çağlardan beri kumar oyunlarına katılmışlardır. İlk dönemlerde, insanlar kemik veya taş gibi basit malzemeleri

kullanarak kumar oyunları geliştirmişlerdir(Öztürkmen, 2023). Mezopotamya'da yapılan arkeolojik araştırmalar, hayvan eklemlerinin kehanet aracı olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu dönemdeki kumar oyunlarının basitliği ve doğal materyallerle sınırlı olması, kumarın erken evrelerini yansıtmaktadır(Öztürkmen, 2023).

Asur ve Sümer medeniyetlerine ait arkeolojik bulgular, altı yüzlü zarların varlığını kanıtlamaktadır. Babil ve Mısır'da bulunan işaretlenmiş ve cilalanmış astragaluslar, kumarın antik çağlarda popüler olduğunu göstermektedir (Kızılkaya, 2024). Bu dönemlerde kumar, salt bir eğlence aracı olmanın ötesinde, toplumsal ve dini etkinliklerin bir bileşeni olarak da kabul edilmiştir (Erdoğan, 2019). Yasal ve dini yasaklara rağmen, çağlar boyunca kumar, insanların sosyal yaşamının önemli bir parçası olmuştur. Geleneksel olarak, kumarın sosyal açıdan zararsız ve eğlenceli bir aktivite olarak görüldüğü ve hatta bazı kültürlerde r öneme sahip olduğu bilinmektedir (Canale ve ark., 2015).

Günümüzde, teknolojinin gelişimiyle birlikte kumara erişim daha da kolaylaştırırken, İnternetin yaygınlaşması, bireylerin evlerinin konforunda kumar oynamalarına olanak tanınması, birçok ülkede kumarhaneler aracılığıyla da bu aktiviteye katılım mümkün kılmaktadır (Grover, vd., 2020).

Bu durum, kumarın giderek daha yaygın ve erişilebilir hale gelmesine neden olmaktadır (Vayisoğlu, 2018).

Kumar, genellikle şans oyunları ve beceri oyunları olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Şans oyunları, kazanma şansının tamamen tesadüfe bağlı olduğu piyango, slot makineleri, rulet ve kazı kazan gibi oyunları içerirken; beceri oyunları, strateji ve yetenek gerektiren poker, blackjack, bahis ve at yarışı gibi oyunları kapsamaktadır. Her iki türde de kazanç, şansa veya beceriye bağlı olarak değişebilmektedir (Erdoğan, 2019).

Kumar, gönüllü risk alımı ve servetin kazananlar ve kaybedenler arasında paylaşılması üzerine kurulmuştur. Ancak, patolojik kumar bağımlılığı, kişilerin bireysel yaşamını olumsuz yönde etkileyen ve kontrol edilemeyen bir kumar davranışını tanımlamaktadır. Kumar, sonucu belirsiz olan ve para veya değerli varlık üzerine bahis yapmayı içeren bir boş zaman etkinliği olarak görülmektedir (Faraji ve Dağ, 2022).

Erken dönem şemalar, Jeffrey Young'un 2003'te ortaya koyduğu teorik çerçevede, kişinin kendisi ve başkaları ile olan ilişkilerini şekillendiren, anılardan, duygulardan, bilişlerden ve fiziksel duyular gibi unsurlardan oluşan yaygın bilişsel kalıplardır (Arslan, 2017).

Bu şemalar, genellikle kişinin erken yaşam dönemlerinde gelişmektedir ve sıklıkla esnek olmayı reddetme nedeniyle ilerleyen yaşlarda işlevsiz hale gelebildiği söylenmiştir (Sevim, 2018).

Şema terapisine göre, kişiler bu işlevsiz şemalardan kaynaklanan rahatsız edici duygulardan kaçınmak için uyumsuz başa çıkma biçimleri geliştirebilmektedirler (Yalçın, vd.,2018) Ancak, bu

başa çıkma stratejileri genellikle uzun vadede sorunların devam etmesine ve şemaların güçlenmesine yol açmaktadır(Young ve ark., 2003).

Uyumsuz başa çıkma stilleri, bilişsel, duygusal veya davranışsal düzeyde ortaya çıkabilmektedir (Young ve ark.,2003) Bu şemalar ve başa çıkma stilleri, çeşitli psikopatolojik belirtilerin ve tanıların temelini oluşturabildiği ortaya konmuştur. Araştırmalar, uyumsuz erken dönem şemaların depresyon, madde kullanım bozukluğu gibi psikiyatrik bozukluklarla ilişkili olduğunu göstermektedir (Aktürk vd., 2024). Bu bağlamda, erken dönem şemaların ve uyumsuz başa çıkma stillerinin psikolojik sağlık üzerindeki etkileri önemli bir araştırma alanını oluşturmaktadır(Khosravani ve ark., 2017)

Literatürde yapılan araştırmalar, erken dönem uyumsuz şemaların bağımlılık gibi sorunlarla ilişkili olduğunu göstermektedir(Arslan, 2021) Benzer şekilde, madde bağımlılığı olan bireylerde erken dönem uyumsuz şemalar ile öfke düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve şemaların öfke düzeylerini etkilediği gözlemlenmiştir(Soyaslan, 2019).

Ayrıca, erken dönem uyumsuz şemaların kişiler arası ilişkileri de etkilediği vurgulanmaktadır(Akyunus, 2022). Farklı ebeveynlik biçimlerinin, çocukluk döneminde karşılanmayan temel psikolojik ihtiyaçlar aracılığıyla erken dönem uyumsuz şemaların gelişiminde etkili olduğu ifade edilmiştir(Akyunus, 2022). Bu da göstermektedir ki, erken dönem uyumsuz şemaların temelleri çocukluk döneminde atılmakta ve ilerleyen yaşamda kişilerin psikolojik işlevselliğini etkilemektedir.

Bu bağlamda, erken dönem uyumsuz şemaların bağımlılıklarla ilişkisi, bireylerin ergenlik dönemlerinde yaşadıkları olumsuz deneyimlerin uzun vadeli etkileriyle açıklanmaktadır(Soyaslan, 2019).

1.1 Araştırmanın Amacı ve Alt Problemler

Bu araştırmanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) kumar bağımlısı olan ve olmayan bireyler arasındaki erken dönem uyumsuz şemaların ve bu şemaların kumar bağımlılığındaki etkilerinin karşılaştırılmasıdır.

Katılımcıların South Oaks kumar tarama testine göre kumar bağımlılığı düzeyleri nedir?

2. Kumar bağımlısı olan ve olmayan katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre fark var mıdır?

3. Katılımcıların South Oaks kumar tarama testine göre bağımlılık durumlarına göre young şema ölçeği puanlarının arasında fark var mıdır?

4. Katılımcıların kumar bağımlılığı düzeyleri ile young şema ölçeği puanlarının arasında ilişki var mıdır?

mıdır?

5. Katılımcıların Young Şema ölçeği puanları kumar bağımlılığı riskini yordamakta mıdır?

2.YÖNTEM

2.1 Araştırma Modeli

Nicel araştırma yöntemleri içerisinde nedensel karşılaştırma modelinin kullanılacağı bu araştırmada, en az iki farklı grup veya durumun inceleneceği belirtilmektedir(Gürbüz,2014). Nedensel karşılaştırma araştırmaları, aynı durumdan farklı şekillerde etkilenmiş grupların veya farazi durumların incelenmesiyle gerçekleştirilir. Bu gruplar, çeşitli değişkenler açısından analiz edilerek, mevcut durumun olası nedenleri ve etkileyenleri tespit edilmeye çalışılır (Gürbüz, 2014).

2.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın amacı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) kumar bağımlısı olan ve olmayan bireyler arasındaki erken dönem uyumsuz şemaların aracı rolünü incelemektir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemleri içerisinde nedensel karşılaştırma modelinin kullanılmıştır. Araştırmanın grubunu 2023-2024 tarihleri arasında KKTC'de kumar bağımlısı olan ve kumar bağımlısı olmayan bireyler oluşturmaktadır. Örneklem, kumar bağımlısı 31 kişi bağımlı olmayan 69 kişi olmak üzere toplamda 100 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada, kumar bağımlısı olan bireyler için amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın yöntemine göre, amaçsal örnekleme yöntemi, araştırmanın hedefine bağlı olarak istenilen bilgi açısından zengin olan durumların belirlenerek detaylı bir araştırma yapılmasını sağlar (Baltacı,2018).

Tablo 1.

Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş grubu		
18-23 yaş	26	26,0
24-29 yaş	41	41,0
30 ve üzeri	33	33,0
Cinsiyet		
Erkek	61	61,0
Kadın	39	39,0

Eğitim düzeyi

Lise	6	6,0
Üniversite	77	77,0
Lisansüstü	17	17,0

Medeni durum

Bekar	74	74,0
Evli	24	24,0
Boşanmış	2	2,0

Çalışma durumu

Çalışan	67	67,0
Çalışmayan	33	33,0

Doğum yeri

Türkiye	70	70,0
KKTC	30	30,0

Tablo 1.'de araştırmaya dâhil edilen katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

662

Tablo 1.'e göre katılımcıların %26,0'sının 18-23 yaş, %41,0'inin 24-29 yaş, %33,0'ünün 30 yaş ve üzeri yaş grubunda, %61,0'inin erkek ve %39,0'unun kadın olduğu, %77,0'sinin üniversite ve %17,0'sinin lisansüstü mezunu, %74,0'ünün bekâr ve %24,0'ünün evli olduğu, %67,0'sinin çalıştığı, %70,0'inin Türkiye ve %30,0'unun KKTC doğumlu olduğu belirtilmiştir

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında, kumar bağımlısı olan ve bağımlısı olmayan olmak üzere iki grup yer almıştır. Kumar bağımlısı bireyler KKTC'deki casinolardan, kumar bağımlısı olmayan bireyler ise KKTC'de yaşayan bireylerden seçilmiştir. Veriler, online anket sistemi (Google Form) kullanılarak ve gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Online anket sistemine ait bağlantılar, WhatsApp, Facebook, Instagram ve benzeri çevrimiçi platformlardan katılımcılara iletilmiştir. Katılımcılara, Katılımcı Bilgi Formu, Aydınlatılmış Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKT) ve Young Şema Ölçeği Kısa Form-3 (YŞÖ-KF3) uygulanmıştır. Bu yöntemler, araştırmanın veri toplama sürecini etkili bir şekilde yönetmek ve katılımcıların gizliliğini korumak için tercih edilmiştir. Katılımcılardan onay alındıktan sonra, aşağıda belirtilen form ve ölçekler dağıtılmıştır.

2.3.1. South Oaks Kumar Tarama Testi (SOKT)

South Oaks Kumar Tarama Testi, i Lesieur ve Blume (1987) tarafından geliştirilmiştir ve yetişkinler ile ergenlerde kumar oynama düzeyini belirlemek ve patolojik kumarı değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır. Bu ölçek, araştırmacılar ve klinisyenler arasında kumar tarama ve değerlendirmesi için yaygın olarak tercih edilen bir ölçektir (Volberg ve Bank, 1990). Test 26 sorudan oluşmaktadır. 1, 2, 3, 12, 16j ve 16k numaralı maddeler puanlamaya dâhil edilmez; böylece ölçek 20 madde üzerinden değerlendirilir. Her madde 1 puan değerindedir ve en yüksek puan 20, en düşük puan ise 0'dır. 5 ve üzeri puan alanlar patolojik kumarbaz olarak nitelendirilir. Testte ters puanlama yapılmamıştır. Türkiye'de kumar bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmaların azlığı nedeniyle, South Oaks Kumar Tarama Testi Duvarcı ve Varan (2001) tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Çeviri sürecinde Lesieur ve Blume'un önerileri dikkate alınmış ve ölçeğin Türkiye koşullarına uygun hale getirilmesi için 1. ve 2. maddeler yeniden düzenlenmiştir. Testin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Türk örneklemeler üzerinde yapılmış olup, yapılan çalışmalarda test-tekrar test güvenilirlik katsayısı $r = .95$ olarak hesaplanmıştır. South Oaks Kumar Tarama Testi'nin geçerliliğine dair yapılan çalışmalarda olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Ölçeğin Cronbach-Alfa güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur.

2.3.2. Young Şema Ölçeği Kısa Form-3 (YŞÖ-KF3)

Likert tipi 6'lı bir ölçek kullanılmış olup, puanlama "1 = Benim için tamamıyla yanlış" ile başlayıp "6 = Beni mükemmel şekilde tanımlıyor" ile sonlanmaktadır. Yüksek puanlar, erken dönem uyumsuz şemaların varlığını ve şiddetini göstermektedir.

Ölçeğin Türkçe sürümünün test-tekrar test güvenilirliği, şema alanları açısından $r = .66 - .83$; şema boyutları açısından $r = .66 - .82$ aralığında değişmektedir. İç tutarlılık katsayısı ise şema alanları için $\alpha = .53 - .81$, şema boyutları için $\alpha = .63 - .80$ aralığında bulunmuştur. Bu çalışmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik istatistiğine göre, Cronbach's Alpha şema alanları için $\alpha = .74 - .92$, şema boyutları için ise $\alpha = .55 - .86$ arasında değerler elde edilmiştir. Bu güvenilirlik istatistikleri, ölçeğin sağlamlığını ve güvenilirliğini desteklemektedir.

2.4. Veri Analizi

Araştırma verilerinin istatistiksel açıdan analiz edilmesinde Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı (SPSS) 27.0 yazılımı verilmiştir.

Katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi ve Young Şema Ölçeğine vermiş oldukları yanıtların güvenilirliğinin incelenmesi için Cronbach Alfa testi uygulanmıştır. Buna göre South Oaks Kumar Tarama Testi alfa değeri 0,774, ve Young Şema Ölçeği için alfa katsayısı 0,980 bulunmuştur.

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı frekans analiziyle belirlenmiştir. Katılımcıların kumar bağımlılığı durumlarının sosyo-demografik özelliklerine göre karşılaştırılması için ki kare testi kullanılmıştır.

Tablo 2.

Katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi ve Young Şema Ölçeği Puanlarının Normallik Testleri

	Shapiro-Wilk			Çarpıklık	Basıklık
	İst.	sd	p		
South Oaks Kumar Tarama Testi	0,837	100	0,000	0,609	-1,115
Duygusal yoksunluk	0,898	100	0,000	0,878	-0,055
Başarısızlık	0,920	100	0,000	0,621	-0,549
Karamsarlık	0,955	100	0,002	0,477	-0,511
Sosyal izolasyon/güvensizlik	0,952	100	0,001	0,428	-0,845
Duyguları bastırma	0,921	100	0,000	0,597	-0,700
Onay arayıcılık	0,977	100	0,071	0,169	-0,616
İç içe geçme/bağımlılık	0,912	100	0,000	0,728	-0,170
Ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetim	0,983	100	0,216	-0,191	-0,445
Kendini feda	0,951	100	0,001	0,475	-0,575
Terk edilme	0,908	100	0,000	0,649	-0,567
Cezalandırma	0,988	100	0,478	-0,072	-0,539
Kusurluluk	0,902	100	0,000	0,749	-0,292
Tehditler karşısında dayanıksızlık	0,940	100	0,000	0,435	-0,827
Yüksek standartlar	0,962	100	0,006	0,188	-0,859

Tablo 2.'de araştırma kapsamına alınan katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi ve Young Şema Ölçeği puanlarının normallik testleri için Shapiro-Wilk testi uygulanmış ve çarpıklık-basıklık değerleri verilmiştir.

Tablo 2.'de gösterilen Shapiro-Wilk testi bulgularına göre verilerin normal dağılım göstermediği ancak çarpıklık-basıklık değerleri $\pm 1,5$ arasında olmasından dolayı verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Tabachnick ve Fidell (2013) bir veri setinde çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olmasının verilerin normal dağılıma yakınsadığını ifade etmiştir. Buna göre araştırma hipotezleri parametrik testler ile test edilmiştir.

Katılımcıların bağımlılık durumlarına göre Young Şema Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi ile Young Şema Ölçeği puanlarının arasındaki korelasyonlar için Pearson testi uygulanmıştır. Katılımcıların Young Şema Ölçeği puanlarının kumar bağımlılığı riskini yordama durumu için lojistik regresyon analizi uygulanmıştır.

Tablo 3.

Katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi Puanları

	N	\bar{x}	s	Min	Max
South Oaks					
Kumar Tarama Testi	100	3,82	4,03	0	12

665

Tablo 3.'te araştırma kapsamına alınan katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi puanları için tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Tablo 3.'e göre katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testinden ortalama $3,82 \pm 4,03$ puan aldıkları belirlenmiştir.

Tablo 4.

Katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi ile Young Şema Ölçeği Puanlarının Arasındaki Korelasyonlar

		South Oaks Kumar Tarama Testi
Duygusal yoksunluk	r	0,473
	p	0,000*
Başarısızlık	r	0,379
	p	0,000*

	r	0,485
Karamsarlık	p	0,000*
	r	0,514
Sosyal izolasyon/güvensizlik	p	0,000*
	r	0,523
Duyguları bastırma	p	0,000*
	r	0,475
Onay arayıcılık	p	0,000*
	r	0,383
İç içe geçme/bağımlılık	p	0,000*
	r	0,378
Ayrıcalıklılık/ yetersiz özdenetim	p	0,000*
	r	0,449
Kendini feda	p	0,000*
	r	0,417
Terk edilme	p	0,000*
	r	0,202
Cezalandırma	p	0,044*
	r	0,512
Kusurluluk	p	0,000*
	r	0,527
Tehditler karşısında	p	0,000*
Dayanıksızlık	r	0,303
	p	0,002*
Yüksek standartlar		

* $p < 0,05$

Tablo 4.'de araştırmadaki katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi ile Young Şema Ölçeği puanlarının arasındaki korelasyonlar belirlenmesinde kullanılan Pearson testi sonuçları verilmiştir.

Katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi puanları ile Young Şema Ölçeğinde yer alan Duygusal yoksunluktan, Başarısızlıktan, Karamsarlıktan, Sosyal izolasyon/güvensizlikten, Duyguları bastırmadan, Onay arayıcılıktan, İç içe geçme/bağımlılıktan, Ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetimden, Kendini fedadan, Terk edilmeden, Cezalandırmadan, Kusurluluktan, Tehditler karşısında dayanıksızlıktan ve Yüksek standartlardan aldıkları puanların arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Katılımcıların Young Şema Ölçeğinde yer alan Duygusal yoksunluktan, Başarısızlıktan, Karamsarlıktan, Sosyal izolasyon/güvensizlikten, Duyguları bastırmadan, Onay arayıcılıktan, İç içe geçme/bağımlılıktan, Ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetimden, Kendini fedadan, Terk edilmeden, Cezalandırmadan, Kusurluluktan, Tehditler karşısında dayanıksızlıktan ve Yüksek standartlardan aldıkları puanlar arttıkça South Oaks Kumar Tarama Testi puanları da artış göstermektedir.

Tablo 5.

Katılımcıların Young Şema Ölçeği Puanlarının Kumar Bağımlılığı Riskini Yordama Durumu

	B	S.H.	Wald	p	Exp(B)	%95 G.A.	
					O.R.	Alt	Üst
Duygusal yoksunluk	-0,126	0,078	2,629	0,105	0,881	0,756	1,027
Başarısızlık	-0,022	0,117	0,035	0,852	0,978	0,778	1,231
Karamsarlık	0,044	0,079	0,302	0,583	1,045	0,894	1,220
Sosyal izolasyon/güvensizlik	-0,058	0,082	0,499	0,480	0,943	0,803	1,109
Duyguları bastırma	0,125	0,076	2,748	0,097	1,134	0,977	1,315
Onay arayıcılık	-0,011	0,067	0,026	0,872	0,989	0,868	1,127
İç içe geçme/bağımlılık	-0,098	0,084	1,360	0,243	0,907	0,769	1,069
Ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetim	-0,122	0,057	4,607	0,114	0,885	0,791	0,989
Kendini feda	0,097	0,068	2,040	0,153	1,101	0,965	1,257
Terk edilme	-0,007	0,112	0,004	0,952	0,993	0,798	1,236
Cezalandırma	-0,078	0,055	2,011	0,156	0,925	0,831	1,030
Kusurluluk	0,186	0,091	4,173	0,041*	1,205	1,008	1,440
Tehditler karşısında dayanıksızlık	0,161	0,082	3,834	0,049*	1,174	1,000	1,380
Yüksek standartlar	0,042	0,100	0,178	0,673	1,043	0,857	1,270

* $p < 0,05$

Tablo 5.'de araştırma kapsamına alınan katılımcıların Young Şema Ölçeği puanlarının kumar bağımlılığı riskini yordama durumunun incelendiği lojistik regresyon analizi bulguları verilmiştir.

Tablo 5.'ye göre araştırma kapsamına alınan katılımcıların Young Şema Ölçeğindeki Kusurluluk ve Tehditler karşısında dayanıksızlık alt boyutlarından aldıkları puanların South Oaks Kumar Tarama Testine göre kumar bağımlısı olma riskini istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü yordadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların Young Şema Ölçeğindeki Kusurluluktan aldıkları puanların 1 birim artması halinde kumar bağımlısı olma riski %20,5 artış göstermektedir. Ayrıca katılımcıların Young Şema Ölçeğindeki Tehditler karşısında dayanıksızlıktan aldıkları puanların 1 birim artması halinde kumar bağımlısı olma riski %17,4 artmaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada kumar bağımlısı olan ve kumar bağımlısı olmayan bireylerin erken dönem uyumsuz şemaların aracı rolü incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, alanyazındaki çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılarak incelenmiştir. Bulgular, erkeklerin kumar bağımlılığına daha yatkın olduğunu, bu eğilimin kadın katılımcılarda daha düşük olduğunu göstermektedir (Gupta ve Derevensky, 1998; Lighsey ve Hlsey, 2002; Wickwire vd., 2007). Benzer şekilde, erkeklerin kumar oynama eğiliminin kadınlara oranla daha fazla olduğunu destekleyen önceki çalışmalar da mevcuttur (Fırat, 2015; Nowak ve Aloe, 2014; Pınarcı, 2014; Kam ve diğerleri, 2017; Nowak, 2017).

Kumar bağımlılığı ile kumara başlama yaşları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Bu konuda bulgular çelişkilidir (Baydil, 2019; Dell ve diğerleri, 1981; Gupta ve Derevensky, 1998).

Medeni durum ve eğitim düzeyi ile kumar oynama davranışı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak, farklı alanlardaki çalışmalar, eğitim düzeyi düştükçe kumar oynama davranışının arttığını öne sürmektedir (Cunningham-Williams ve diğerleri, 1998; Çakıcı, 2012; Aslan, 2020).

Doğum yerinin kumar oynamaya etkisi incelendiğinde anlamlı bir fark çıkmamıştır. Bu sonuç, diğer araştırmalarla uyumludur ve doğum yerinin kumar oynama davranışını belirlemede kesin bir belirleyici olmadığını göstermektedir (Gainsbury, 2012; Çakıcı, 2012; Pınarcı, 2014; Bilgin, 2015; Nowak, 2017; Bayındır, 2018).

Kumar bağımlılığı olan bireylerin erken dönem uyumsuz şemalarda daha yüksek puanlar aldığı ve bu şemaların kumar bağımlılığı ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (Efrati ve diğerleri, 2012).

Sorunlu kumar oynayan bireylerin çoğunun güvensiz bağlanma sergilediği ve bu durumun iç içe geçme şemaları, başkalarına bağımlılık ve dürtüsel davranışlarla ilişkilendirildiği belirtilmiştir (A.Estévez, 2024).

Potansiyel kumarbazların erken dönem uyumsuz şemalarda daha yüksek puanlar aldığı ve bu şemalar ile artan kumar sorunları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu belirtilmiştir (Ryan C. ve Shorey, MA, 2012).

Sonuçlara göre, araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyetine göre kumar bağımlılığı durumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bulgular, erkeklerin kumar bağımlılığına daha yüksek yatkınlık gösterdiğini, bu eğilimin kadın katılımcılarda daha düşük olduğunu göstermektedir. Ancak örnekleme alınan katılımcıların kumar bağımlılık düzeyleri ile kumara başlama yaşları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Medeni durum ve eğitim düzeyi değişkenleri ile kumar oynama davranışı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Doğum yerinin kumar oynamaya olan etkisi incelendiğinde ise anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Araştırmada yer alan katılımcıların bağımlılık durumlarına göre Young Şema Ölçeği'nden aldıkları puanlar incelendiğinde, duygusal yoksunluk, başarısızlık, karamsarlık, sosyal izolasyon/güvensizlik, duyguları bastırma, onay arayıcılığı, iç içe geçme/bağımlılık, ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetim, kendini feda etme, terk edilme, cezalandırma, kusurluluk, tehditlere karşı dayanıksızlık ve yüksek standartlar alanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir. Bağımlı olan katılımcıların aldıkları puanların, bağımlı olmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Kişilerin bağımlılık düzeylerine göre Young Şema Ölçeği'nde yer alan duygusal yoksunluk, başarısızlık, karamsarlık, sosyal izolasyon/güvensizlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kumar bağımlılığı olan katılımcıların Young Şema Ölçeği'nde yer alan bu şemalardan aldıkları puanlar, bağımlılığı olmayan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Ayrıca, katılımcıların bağımlılıklarına göre Young Şema Ölçeği'nde yer alan duyguları bastırma, onay arama, iç içe geçme, yetersiz özdenetim, kendini feda etme, terk edilme, kusurluluk, tehditlere karşı dayanıksızlık ve yüksek standartlar alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kumar bağımlılığı olan katılımcıların bu şemalardan aldıkları puanlar, bağımlılığı olmayan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Elde edilen bir diğer bulgu Katılımcıların South Oaks Kumar Tarama Testi puanları ile Young Şema Ölçeğinde yer alan Duygusal yoksunluktan, Başarısızlıktan, Karamsarlıktan, Sosyal izolasyon/güvensizlikten, Duyguları bastırmadan, Onay arayıcılıktan, İç içe geçme/bağımlılıktan, Ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetimden, Kendini fedadan, Terk edilmeden, Cezalandırmadan, Kusurluluktan, Tehditler karşısında dayanıksızlıktan ve Yüksek standartlardan aldıkları puanların arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların Young Şema Ölçeğinde yer alan Duygusal yoksunluktan, Başarısızlıktan, Karamsarlıktan, Sosyal izolasyon/güvensizlikten, Duyguları bastırmadan, Onay arayıcılıktan, İç içe geçme/bağımlılıktan, Ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetimden, Kendini fedadan, Terk edilmeden, Cezalandırmadan, Kusurluluktan, Tehditler karşısında dayanıksızlıktan ve Yüksek standartlardan aldıkları puanlar arttıkça South Oaks Kumar Tarama Testi puanları da artış göstermektedir. Literatür taraması sonucunda, kumar bağımlılarının erken dönem uyumsuz şemalarının aracı rolünü inceleyen spesifik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, 2019 yılında Altun tarafından yapılan bir çalışmada madde bağımlılığında şemaların aracı rolü incelenmiştir. Ayrıca, Fischer ve

arkadaşlarının yaptığı çalışma ile Seyhan'ın 2018 yılında oyun bağımlılığı düzeyinin şemalar üzerindeki etkisini inceleyen çalışmaların sonuçları, yapılan araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir(Seyhan,2018 ; Altun,2019 ; Fischer vd., 2016).

Elde edilen bulgu ışığında Young Şema Ölçeğindeki Kusurluluk ve Tehditler karşısında dayanıksızlık alt boyutlarından aldıkları puanların South Oaks Kumar Tarama Testine göre kumar bağımlısı olma riskini istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü yordadığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların Young Şema Ölçeğindeki Kusurluluktan aldıkları puanların 1 birim artması halinde kumar bağımlısı olma riski %20,5 artış göstermektedir. Ayrıca katılımcıların Young Şema Ölçeğindeki Tehditler karşısında dayanıksızlıktan aldıkları puanların 1 birim artması halinde kumar bağımlısı olma riski %17,4 artmaktadır. Claudio ve diğerleri tarafından hazırlanan, erken dönem uyumsuz şemaların davranışsal bağımlılıklar üzerindeki etkisini inceleyen literatür taraması, klinik ve klinik olmayan örneklerle yapılan 20 çalışmanın bulgularını değerlendirmiştir. Sonuçlar, davranışsal bağımlılıkların şema alt ölçeklerindeki puanlarla pozitif yönde ilişkili olduğunu öne sürmektedir (Claudio ve ark., 2023). Bağımlılık üzerine yapılan araştırmalar, yetişkin madde bağımlılarının erken dönem uyumsuz şemalarda klinik olmayan karşılaştırmalara göre genellikle daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir (Brotchie vd., 2004; Roper vd., 2010). Ek olarak, genç yetişkin kadın madde bağımlılarının da erken dönem uyumsuz şemalarda klinik olmayan karşılaştırmalara göre daha yüksek puanlar aldığı bulunmuştur(Shorey vd.,2010).

Bu bulgular, tüm şemaların davranışsal bağımlılıklarla pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

Aktürk, İ, Karaman, H, & Yaman, Ö. M. (2024). Kumar oynama Davranışını Sürdürmedeki Pozitif Pekiştiriciler ve Yaşantısal Kaçınmanın Rolüne Dair Nitel Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 251-274.

Akyunus, M. and AKBAY, S. (2022). Algılanan ebeveynlik biçimlerinin kişiler arası döngüsel model üzerinde temsili. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 9(1), 160-181. <https://doi.org/10.31682/ayna.995535>

Altun, S. (2016). Hükümlü /Tutuklulardaki Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Ontolojik İyi Oluş ve Öfke İlişkisinde Öz şefkatin ve Mutlak Gerçeklik İhtiyacının Aracı Rolünün Belirlenmesi. *İstanbul: Arel Üniversitesi Yayınlamamış YL Tezi*.

Arslan, Ş. and TOPAL, M. (2021). Relationship between psychological resilience and early maladaptive schemas of psychologists who worked at psychological support line during covid-19 pandemic. *Gelişim Ve Psikoloji Dergisi*, 2(4), 101-118.

Aslan, T. (2020). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kaygılarının sosyal medya bağımlılıklarını yordayıcı rolünün incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Baydil, B. (2019). Akdeniz ve Ege Bölgesinde kumar bağımlılığının psikolojik semptomlarla olan ilişkisinin incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Bayındır G. (2018). Kumar Ve Şans Oyunlarına Toplumsal Bakış: Niğde Örneği. *Millî Kültür Araştırmaları Dergisi (MİKAD)* 2018; 2(2):58-83.

Bilgin Ç. (2015). Üniversite Öğrencilerinde Patolojik Kumar Oynamanın Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*.
[Http://Docs.Neu.Edu.Tr/Library/6501100619.Pdf](http://Docs.Neu.Edu.Tr/Library/6501100619.Pdf)

Brotchie, J., Meyer, C., Copello, A., Kidney, R., & Waller, G. (2004). Cognitive representations in alcohol and opiate abuse: The role of core beliefs. *British Journal of Clinical Psychology*, 43(3), 337-342.

Brotchie, J., Meyer, C., Copello, A., Kidney, R., & Waller, G. (2004). Cognitive representations in alcohol and opiate abuse: The role of core beliefs. *British Journal of Clinical Psychology*, 43(3), 337-342.

Calado, F., Alexandre, J., & Griffiths, M. D. (2017). Prevalence of adolescent problem gambling: A systematic review of recent research. *Journal of gambling studies*, 33, 397-424.

Calvete, E., Estévez, A., & Corral, S. (2007). Intimate partner violence and depressive symptoms in women: Cognitive schemas as moderators and mediators. *Behaviour research and therapy*, 45(4), 791-804.

Canale, N., Griffiths, M. D., Vieno, A., Siciliano, V., & Molinaro, S. (2016). Impact Of Internet Gambling On Problem Gambling Among Adolescents In Italy: Findings From A Large-Scale Nationally Representative Survey. *Computers in Human Behavior*, 57: 99-106

Cudo, A., Dobosz, M., Griffiths, M.D. *et al.* The Relationship Between Early Maladaptive Schemas, Depression, Anxiety and Problematic Video Gaming Among Female and Male Gamers. *Int J Ment Health Addiction* 22, 47–74 (2024). <https://doi.org/10.1007/s11469-022-00858-2>

Cunningham-Williams, R. M., Cottler, L. B., Compton 3rd, W. M., & Spitznagel, E. L. (1998). Taking chances: problem gamblers and mental health disorders--results from the St. Louis Epidemiologic Catchment Area Study. *American journal of public health*, 88(7), 1093-1096.

Çakıcı M. (2012). The Prevalence And Risk Factors Of Gambling Behavior İn Turkish Republic Of Northern Cyprus. *Anatolian Journal Of Psychiatry* 2012; 13(4):243-249.

Çakmak, S., Tamam, L. (2018). Kumar oynama bozukluğu: genel bir bakış. *Bağımlılık Dergisi*, 19(3), 78-97.

Dell, L. J., Ruzicka, M. F., & Palisi, A. T. (1981). Personality and other factors associated with the gambling addiction. *International Journal of the Addictions*, 16(1), 149-156.

Di Trani, M., Renzi, A., Vari, C., Zavattini, G. C., & Solano, L. (2017). Gambling disorder and affect regulation: The role of alexithymia and attachment style. *Journal of gambling studies*, 33, 649-659.

Efrati, Y., Shukron, O., & Epstein, R. (2021). Early maladaptive schemas are highly indicative of compulsive sexual behavior. *Evaluation & the Health Professions*, 44(2), 142-151.

Efrati, Y., Spada, M., Marino, C., & Kolubinski, D. C. (2012). *Addict Disord Their Treat* 1; 11(4): 173–182.

Erdoğan, Y. (2019). Kumar problemleri yaşayan bireylerin kumar oynamayla ilgili deneyimlerinin yorumlayıcı fenomenolojik analizi. *ADDICTA: The Turkish Journal on Addictions*, 6(3), 871-906.

Estévez, A., & Calvete, E. (2007). Esquemas cognitivos en personas con conducta de juego patológico y su relación con experiencias de crianza. *Clinica y Salud*, 18(1), 23-43.

Estevez, A., Jauregui, P., Lopez, N., Lopez-Gonzalez, H., & Griffiths, M. (2020). Difficulties in emotion regulation, coping, and dysfunctional psychological symptoms in family members of people with gambling disorder. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 18, 1196-1208.

Estévez, A., Macía, L., & Macía, P. (2023). Looking at sex differences in gambling disorder: the predictive role of the early abandonment schema, gambling motives and alexithymia in depression. *Journal of Gambling Studies*, 39(4), 1815-1832.

Estévez, A., Momeñe, J., Jauregui, P., & Etxaburu, N. (2022). Shame and blame in gambling: Relationship with emotion regulation and Gambling motives. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-16.

Faraji, H., & Dağ, E. (2022). Kumar bağımlılığı ve intihar arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Current Research and Reviews in Psychology and Psychiatry*, 2(2), 184-200.

Fırat Y. (2015). Comparison Of Sociodemographic Characteristics And Problem Internet Use Of Problem Gamblers And Non-Gamblers Among University Students. (*Master's Thesis, Near East University, , Social Sciences, Nicosia, Cyprus*) Retrieved From. <Http://Docs.Neu.Edu.Tr/Library/6344578514.Pdf>

Fischer, T. D., Smout, M. F., & Delfabbro, P. H. (2016). The relationship between psychological flexibility, early maladaptive schemas, perceived parenting and psychopathology. *Journal of contextual behavioral science*, 5(3), 169-177.

Gainsbury S, Robertwood R, Russell A, Hinga H, Blaszczynski A. (2012). *A Digital Revolution: Comparison Of Demographic Profiles, Attitudes And Gambling Behavior Of Internet And Non-Internet Gamblers*. 2012; 28(4):1388-1398. <Https://Doi.Org/10.1016/J.Chb.2012.02.024>

Griffiths, M. D. (2014). Early maladaptive schemas in development of addictive disorders as parts of the complex addiction jigsaw. *International Journal of High Risk Behaviors and Addiction*, 3(3), e16746.

Grover, S., Sahoo, S., Mehra, A., Avasthi, A., Tripathi, A., Subramanyan, A., ... & Reddy, Y. J. (2020). Psychological impact of COVID-19 lockdown: An online survey from India. *Indian journal of psychiatry*, 62(4), 354-362.

Gupta, R., & Derevensky, J. L. (1998). Adolescent gambling behavior: A prevalence study and examination of the correlates associated with problem gambling. *Journal of gambling studies*, 14(4), 319-345.

Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. *Ankara: Seçkin Yayıncılık*, 271.

Hardoon, KK, Gupta, R. Ve Derevensky, JL (2004). Ergen Kumarla İlişkili Psikososyal Değişkenler. *Bağımlılık Davranışları Psikolojisi Dergisi*, 18 (2), 170.

Kam, S. M., Wong, I. L. K., So, E. M. T., Un, D. K. C., & Chan, C. H. W. (2017). Gambling behavior among Macau college and university students. *Asian journal of gambling issues and public health*, 7, 1-12.

Keough, M. T., O'Connor, R. M., & Stewart, S. H. (2018). Solitary drinking is associated with specific alcohol problems in emerging adults. *Addictive behaviors*, 76, 285-290.;

Khosravani, V., Sharifi Bastan, F., Samimi Ardestani, M., & Jamaati Ardakani, R. (2017, Sep). *Early maladaptive schemas and suicidal risk in an Iranian sample of patients with obsessive-compulsive disorder. Psychiatry Res, 255, 441-448.*

Kızılkaya, M. (2024). Kumar bağımlılığında bilinçli farkındalığın etkisi. *Hemşirelik Bilimi Dergisi, 7(1), 90-99.* <https://doi.org/10.54189/hbd.1283843>

Kristiansen, S., Trabjerg, M. C., & Reith, G. (2015). Learning to gamble: Early gambling experiences among young people in Denmark. *Journal of Youth Studies, 18(2), 133-150.*

Lightsey Jr, O. R., & Hulseley, C. D. (2002). Impulsivity, coping, stress, and problem gambling among university students. *Journal of Counseling Psychology, 49(2), 202.*

Lightsey Jr, OR ve Hulseley, CD (2002). Üniversite öğrencileri arasında dürtüsellik, başa çıkma, stres ve kumar sorunu. *Danışmanlık Psikolojisi Dergisi , 49 (2), 202.*

Marchica, L. A., Keough, M. T., Montreuil, T. C., & Derevensky, J. L. (2020). Emotion regulation interacts with gambling motives to predict problem gambling among emerging adults. *Addictive Behaviors, 106, 106378.*

Mok, W. P., & Hraba, J. (1991). Age and gambling behavior: A declining and shifting pattern of participation. *Journal of Gambling Studies, 7(4), 313-335.*

Mun, C. J., Karoly, P., Okun, M. A., Kim, H., & Tennen, H. (2016). Affect, work-goal schemas, and work-goal striving among adults with chronic pain: a multilevel structural equation analysis. *Journal of behavioral medicine, 39, 288-299.*

Nowak, D. E. (2017). A Meta-Analytical Synthesis And Examination Of Pathological And Problem Gambling Rates And Associated Moderators Among College Students, 1987–2016. *Journal Of Gambling Studies, 34(2), 465–498.* <https://doi.org/10.1007/S10899-017-9726-Y>

Nowak, D. E., & Aloe, A. M. (2014). The Prevalence Of Pathological Gambling Among College Students: A Meta-Analytic Synthesis, 2005–2013. *Journal Of Gambling Studies, 30(4), 819–843.* <https://doi.org/10.1007/S10899-013-9399-0>

Ostovar, S., Bagheri, R., Griffiths, M. D., & Mohd Hashima, I. H. (2021). Internet addiction and maladaptive schemas: The potential role of disconnection/rejection and impaired autonomy/performance. *Clinical Psychology & Psychotherapy, 28(6), 1509-1524.*

Öztürkmen, G. (2023). *Yetişkin bireylerin çevrimiçi kumar bağımlılığının dürtüsellik ile ilişkisi* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Roper, L., Dickson, J. M., Tinwell, C., Booth, P. G., & McGuire, J. (2010). Maladaptive cognitive schemas in alcohol dependence: Changes associated with a brief residential abstinence program. *Cognitive therapy and research*, 34, 207-215.

Roper, L., Dickson, J. M., Tinwell, C., Booth, P. G., & McGuire, J. (2010). Maladaptive cognitive schemas in alcohol dependence: Changes associated with a brief residential abstinence program. *Cognitive therapy and research*, 34, 207-215.

Ryan, C., & Butters, N. (1980). Learning and memory impairments in young and old alcoholics: Evidence for the premature-aging hypothesis. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 4(3), 288-293.

Sakulsriprasert, C., Thawornwutichat, R., Phukao, D., & Guadamuz, T. E. (2023). Early maladaptive schemas and addictive behaviours: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 30(6), 1416-1432.

Sevim, A. (2018). *Yetişkinlerde cinsel bağımlılık, erken dönem uyumsuz şemalar ve yaşam doyumu ilişkileri* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Shorey, R. C., Anderson, S., & Stuart, G. L. (2011). Early maladaptive schemas in substance use patients and their intimate partners: A preliminary investigation. *Addictive disorders & their treatment*, 10(4), 169-179.

Shorey, S., Chan, S. W. C., Chong, Y. S., & He, H. G. (2015). A randomized controlled trial of the effectiveness of a postnatal psychoeducation programme on self-efficacy, social support and postnatal depression among primiparas. *Journal of advanced nursing*, 71(6), 1260-1273. Claudio vd., 2023;

Soyaslan B. D. (2019). Investigation of the relationship between early stage maladaptive schemes and anger levels in people with substance-use disorders. *Journal of Psychiatric Nursing*. <https://doi.org/10.14744/phd.2019.87049>.

Vayısoğlu, S. K., Öncü, E., & Güven, Y. (2019). Üniversite öğrencilerinde kumar oynama sıklığı ve heyecan arama davranışı ile ilişkisi. *Addicta*, 6(1), 69-90.

Vieira, C., Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2023). Early maladaptive schemas and behavioural addictions: A systematic literature review. *Clinical Psychology Review*, 102340.

Wickwire, E. M., Whelan, J. P., Meyers, A. W., & Murray, D. M. (2007). Environmental correlates of gambling behavior in urban adolescents. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35, 179-190.

Wickwire, E. M., Whelan, J. P., Meyers, A. W., & Murray, D. M. (2007). Environmental correlates of gambling behavior in urban adolescents. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35, 179-190.

Yalçın, S. B., Kavaklı, M., Kesici, Ş., & Ak, M. (2018). Mutluluğun önündeki engel: Erken dönem uyumsuz şemalar.

Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2003). *Schema Therapy: A practitioner's guide*. Guilford Press.